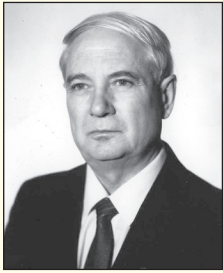

БІОРІЗНОМАНІТТЯ

ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Від засновників

Президент
УкрІОНЕПКОМу, академік
НАН України

П'ять з половиною років тому, в житті людства відбулася історична подія, яка повинна була перевести його на новий шлях історичного розвитку і за своїм значенням символізувала новий відлік часу у стосунках людини з довкіллям. З 3 по 14 червня 1995 р. в далекому Ріо-де-Жанейро (Бразилія), в цьому надзвичайно мальовничому місці у тропіках, проходила Конференція ООН з проблем планети Земля, в якій брали участь 179 держав. Це була безпрецедентна в історії цивілізації зустріч на вищому рівні як за кількістю голів держав і влад, так і за масштабами і значенням прийнятих рішень. На конференції вперше була розглянута проблема виживання людства і прийнятий всесвітній план дій - Порядок денний на XXI сторіччя, в якому стверджується, що сучасна модель розвитку людства веде до катастрофи, оскільки реалізується за рахунок довкілля, негативні зміни якого набувають глобального масштабу і незворотнього характеру. Стало зрозумілим, що в усіх народів світу одна планета і одна доля. Єдиною альтернативою для виживання є перехід світової спільноти на шлях сталого розвитку, який можливий тільки на основі балансу між споживанням і збереженням довкілля, тобто невиснажливим споживанням біоресурсів. Це, в свою чергу, може бути досягнуто за умови, коли на такий шлях стануть усі держави, а їх голови в більшій мірі будуть підзвітними народам світу.

На конференції в Ріо-де-Жанейро була прийнята і Конвенція з біоло-

гічного різноманіття, яку від України підписав тодішній Голова Верховної Ради І.С. Плющ. Збереження біорізноманіття - ключова проблема виживання націй Земної кулі та збереження їх менталітету. Історія Земної кулі за останні 3 млрд років є історією становлення біорізноманіття, яке є атрибутом матеріального світу, що існує у вигляді різноманіття. Людина - його невід'ємний елемент і поза біорізноманіттям існувати не в змозі. Будь-які нації формуються серед біорізноманіття певного біому (досить великої території з подібним біорізноманіттям) і під його впливом. Національні особливості, менталітет нації є віддзеркаленням особливостей біорізноманіття біомів, тому його збереження є необхідною умовою її самобутності і не тільки. Біорізноманіття забезпечує функціонування біосфери, підтримку її рівноважного стану, ресурси для багатьох галузей народного господарства, освітні, виховні, пізнавальні, рекреаційні та оздоровчі запити населення, є банком генофонду національного і світового значення. Тому людство може мати майбутнє лише у випадку збереження його складових - націй, що поза біорізноманіттям неможливо.

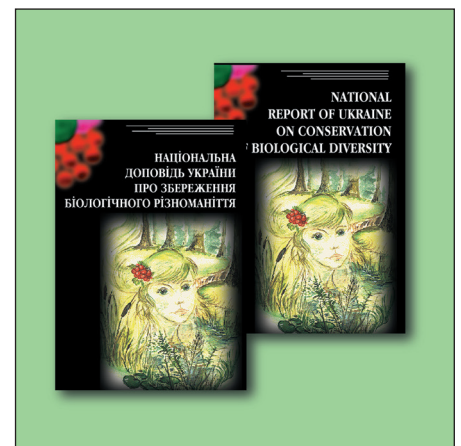
Особливо гостро ця проблема постає перед Україною з її розвинутою важкою та хімічною промисловістю, сільським господарством і високою щільністю населення, внаслідок чого її багате різноманіття зазнало відчутних втрат. Сьогодні розораність її території становить 56%, а в південних областях загальна освоєність земель досягає вже 80-89%. Під впливом водної та ґрунтової ерозії знаходиться більше половини засвоєного земельного фонду. Осушення боліт і лісів, нерациональні рубки, надмірні випас та рекреація, різні види промислового, сільськогосподарського та побутового забруднення поряд із девастрованими

Закінчення на стор. 2

Національна доповідь

Національні дії у сфері збереження біорізноманіття ґрунтуються на положеннях Конституції України, прийнятої в 1996 році, та здійснюються відповідно до законодавчих актів у галузі довкілля, вимог міжнародних конвенцій, Стороною яких є Україна, а також Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.

Перша Національна доповідь про збереження біорізноманіття (Київ, Мінекобезпеки України, 1997 р.) підготовлена відповідно до рішень другої Конференції про охорону біорізноманіття (м. Джакарта, листопад 1995 р.) і присвячена стану виконання Україною зобов'язань, які випливають з статті 6 Конвенції в частині вжиття загальних заходів щодо збереження і невиснаж-

ливого використання біорізноманіття.

Біорізноманіття України є її національним багатством, його збереження та невиснажливе використання розглядається як один з пріоритетів у сфері природокористування, екологічної безпеки та охорони природи, невід'ємною умовою збалансованого економічного і соціального розвитку держави.

12 травня 1997 року Кабінет Міністрів України постановою N 439 затвердив Концепцію (стратегію) збереження біорізноманіття України, для втілення якої розробляється Національна прог-

Закінчення на стор. 6

“ ”
дво тижневий бюлетень

Засновники:
УкрЮНЕПКОМ,
Головне управління національних парків та заповідників
Мінекобезпеки України,
редакція бюлетеня

Головний редактор: Ю. Шеляг-Сосонко
Заступник головного редактора:
М. Стеценко

Редакційна колегія:
Т. Андрієнко, І. Бардіна, А. Безусько,
Л. Вакарєнко, В. Вергунов, Т. Гардашук,
А. Генів, В. Давидок, Ю. Злобін,
В. Капустян, В. Комендар, В. Коржик,
О. Крижанівська, В. Маковий,
О. Марушевська, Н. Мовчан,
Й. Побережник, В. Потапов, В. Придатко,
Л. Проценко, І. Рудіна, З. Соломеїна,
М. Томахін, А. Травлев, Р. Хімко,
М. Чайковський, Т. Червеченко,
Г. Швєбс, С. Шидловський.

Редакція:
Відповідальний редактор: А. Олешко
Літ. редактор: С. Єзерницька
Комп'ютерна верстка та дизайн:
О. Самоваров

Адреса:
252004 Україна, м. Київ,
вул. Терещківська 2
Тел.: +38 (044) 224-8334,
Тел/факс: +38 (044) 269-9925
E-mail: liv@sea.freenet.kiev.ua
Відповідальність за достовірність та
зміст інформації несе автор публікації.

Від засновників

Початок на стор. 1

видобутком різних копалин ландшафтами призвели до помітної деградації її різноманіття і погіршення умов існування населення держави. За підрахунками вчених недоцільно, щоб показник освоєння території перевищував 40-45%. На практиці це підтверджують, наприклад, Швеція, яка в значно гірших, ніж Україна, кліматичних умовах забезпечує себе всім необхідним при залісненні 57% території, та Фінляндія - 61%. Крім лісів, великі площі в них займають тундра та озера (100 тисяч озер у першій країні і 60 тисяч - у другій). В Україні природне, різною мірою змінене, різноманіття збереглося на чверті території держави. Це 9,4 млн га лісів, більше половини яких має штучне походження, з бідним видовим складом, до того ж майже 4 млн га з них забруднено радіонуклідами. З початку нашої ери площа лісів зменшилась майже у чотири рази. На другому місці за площею стоять луки - 6,8 млн га, що зазнали надмірного випасу. Водна та болотна рослинність займає близько 2,5 млн га. Найбільших втрат зазнали степи, що майже всі розорані. Незважаючи на такі істотні зміни, в Україні ще зберігаються великі регіони з багатим різноманіттям. Унікальними в цьому відношенні є Гірський Крим, що налічує 2200 видів судинних рослин, та Карпати - 2050 видів. На рівнині України в різних її регіонах (Поліссі, Подільській,

Придніпровській, Середньоросійській та Донецькій височинах, Причорноморській низовині) зростає від 1500 до 1900 видів судинних рослин у кожному. Зберегти його для прийдешніх поколінь є обов'язком держави і населення.

Відомо, що ніяка нація без дітей не має майбутнього, проте менш відомо, що вона його не може мати і без біорізноманіття.

Тому його збереження повинно бути не тільки справою державної політики, але й всіх верств населення від державних діячів до школярів. А для цього необхідна найширша обізнаність у даній проблемі. Одним із засобів досягти цього є видання газети, в якій би висвітлювалось широке коло питань: правові основи відносин населення з біорізноманіттям і довкіллям взагалі, сучасний стан біорізноманіття країни та її регіонів, його ресурси та роль у житті населення, головні фактори прямого і непрямого негативного впливу діяльності людини на біорізноманіття, екологічні, соціальні та організаційні засоби їх подолання, складності невиснажливого або збалансованого використання біорізноманіття та прогресивні технології, заповідна мережа біорізноманіття, роль освіти, науки, громадських організацій та місцевого населення в його збереженні, програми та міжнародні акти, пов'язані з біорізноманіттям та багатоманітним.

Заповідна справа - пріоритет сучасної природоохоронної політики

був прийнятий 16 червня 1992 р. Цей Закон визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання ПЗФ України, відтворення його природних комплексів та об'єктів. Мережа територій та об'єктів ПЗФ включає біосферні та природні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. У зв'язку з цим законодавством України ПЗФ охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. На виконання цього Закону було прийнято ряд законодавчих актів, що склали правову основу для розробки Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні, яка була затверджена Постановою Верховної Ради України

22 вересня 1994 р. Основна мета Програми - забезпечення збереження територій та об'єктів ПЗФ, науково-обґрунтованого розвитку заповідної справи на період до 2005 року на основі національного і міжнародного досвіду. Для реалізації Програми та удосконалення керування заповідною справою постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 1995 р. створено Головне управління національних природних парків і заповідної справи Мінекобезпеки України, яке забезпечує додержання вимог природоохоронного законодавства у діяльності природоохоронних установ та у використанні природних ресурсів у межах територій ПЗФ України. Головне управління підготувало, а Кабінет Міністрів України 12 листопада 1997 р. прийняв Постанову про вдосконалення державного керування заповідною справою в Україні, яка піднімає цю галузь на новий щабель розвитку.

Начальник ГУНПЗС
Мінекобезпеки України
М.П. Стеценко

Збереження природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), розвиток та вдосконалення мережі, а також системи керування ним з метою охорони генофонду рослинного і тваринного світу та розробки наукових основ раціонального природо-користування є пріоритетними напрямками заповідної справи в Україні. На сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1997 р. Президентом України Леонідом Кучмою було наголошено, що це є золотий фонд держави.

Відносини в галузі охорони, відтворення і використання ПЗФ регулюються Законом України "Про природно-заповідний фонд України", який

Семінар "УКРАЇНСЬКИЙ СТЕПОВИЙ ЗАПОВІДНИК"

Проблеми існування та значення заповідника
для збереження біорізноманіття України

Канд. біол. наук Л.Вакарєнко

22-26 вересня цього року відбувся науково-практичний семінар, присвячений Українському природному степовому заповіднику, а саме двом його найстарішим філіям: "Хомутівський степ" (заснований 1926 р.) та "Кам'яні Могили" (1927 р.)

Організаторами семінару були Товариство "Зелена Україна" Національного екологічного центру України та Український природний степовий заповідник при фінансовій підтримці екологічного фонду "Ню-Хау"(Велика Британія).

Засідання проводилися 22 - 23 вересня у "Хомутівському степу" в с. Самсонове (Донецька обл.) та 24 - 26 вересня в "Кам'яних Могилах" в смт. Розівка (Запорізька обл.).

У роботі семінару взяли участь понад 60 осіб, у тому числі науковці з Великої Британії - Рональд Порлей (Англійська природа) та доктор Дейв Мінтер (Міжнародний мікологічний інститут),

а також представники Мінекобезпеки України та його управлінь в Донецькій та Запорізькій областях, Інституту ботаніки НАН України, інших наукових та природоохоронних установ, недержавних екологічних організацій, представники Розівської районної адміністрації, місцеві жителі та журналісти. Семінар став важливою подією. З одного боку, він ще раз вказав на величезну роль, яку виконує Український степовий заповідник у збереженні природної, історичної та культурної спадщини Півдня України. З іншого, - участь у роботі семінару фахівців з Великої Британії сприятиме не тільки поширенню інформації про природні перлини України за її межами, але й продовженню ділових взаємовигідних стосунків між науковцями та громадськістю України та Великої Британії.

Учасники семінару відзначили ентузіазм та самовіддану працю співробітників заповідника і, в першу чергу,

його директора, кандидата біологічних наук А.П.Генова та керівника філії "Кам'яні Могили" В.О.Сіренка. На заключному засіданні були обговорені та затверджені Підсумкова резолюція семінару та звернення до Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки, Президії НАН України, держадміністрації Володарського, Куйбишевського та Розівського районів з проханням розглянути рекомендації та прийняти відповідні рішення, від яких залежить подальша доля останніх залишків цінних степів України, що є національною спадщиною.

ЗАПОВІДНА СПРАВА

ЗАВЕРШЕННЯ ПРОЕКТУ ЗАХИСТУ БІОРИЗНОМАНІТТЯ В КАРПАТАХ

У 1992 р. міністри охорони навколишнього природного середовища Польщі, Словачької Республіки та України виступили з ініціативою проведення узгоджених спільних дій щодо збереження цінних екосистем та біологічної різноманітності Східних Карпат, насамперед в межах території, проголошеної для створення тристороннього (словацько-польсько-українського) міжнародного біосферного заповідника. Проект захисту біорізноманіття Карпат знайшов підтримку міжнародних організацій, зокрема Глобального Екологічного Фонду (ГЕФ) та Міжнародного банку реконструкцій й розвитку / Світового банку (МБРР/СБ). 30 липня 1993 р. була підписана Угода між Україною та МБРР/СБ про надання гранту від ГЕФ у розмірі \$500,000 для реалізації проекту захисту біорізноманіття Закарпаття. Відповідальною організацією від України було призначене Міністерство охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки.

В ході реалізації Проекту були видані

монографії, статті, журнали та інші публікації, зроблено відеофільм, частково влаштовані місця пасовищ на полонинах, розроблена та впроваджена нова програма підготовки студентів в університетах. Надзвичайно велике значення мало навчання фахівців за кордоном та в Україні новим сучасним підходам до заповідної справи.

Проект сприяв розширенню матеріально-технічної бази Карпатського біосферного заповідника і надав можливість придбати сучасну обчислювальну, відео та видавничу техніку, транспорт. Природоохоронці Закарпатської області були забезпечені сучасними мобільними засобами радіотелефонного зв'язку, обладнано Музей екології Карпат і розпочато впровадження географічної інформаційної системи.

Важливим підсумком реалізації Проекту стало розширення природоохоронних територій Карпат. Так, територія заповідника збільшилася на 24315 га і складає близько 63700 га. На сьогодні у його складі - шість відокремлених

масивів, ботанічні заказники державного значення "Чорна гора" і "Юлівська гора", що розміщені на території Рахівського, Тячівського, Хустського, Виноградівського та Великоберезнянського районів Закарпатської області. Були також створені регіональні ландшафтні парки "Стужиця" і "Черемоський" загальною площею 21221 га.

Отримані кошти дозволили здійснити комплекс заходів щодо вивчення флори і фауни, забезпечення захисту фрагментів природних біотопів та їхнього поліпшення, припинення втрати видів, розробки і реалізації важелів для створення оптимального режиму охорони заповідних масивів.

Сьогодні, коли проект завершився, дуже важливо, щоб усі ми й далі працювали задля збереження природи, у тому числі і перлини України - Карпат.

Від редакції: "Жива Україна" планує один з наступних номерів присвятити саме цьому унікальному куточку України та результатам виконання гранту ГЕФ.

Збереження природного біологічного різноманіття в Україні, різноманіття ландшафтів шляхом створення заповідних територій - одне з найважливіших завдань природоохоронної діяльності держави.

В Україні функціонують 14 природних і 3 біосферні заповідники, 7 національних природних парків, які, відповідно до національного законодавства, є природоохоронними науково-дослідними установами національного значення (див. таблицю).

Назва	Рік створення	Площа га
Біосферні заповідники:		
"Асканія-Нова"		
ім.Ф.Е.Фальц-Фейна	1898	33307
Чорноморський	1927	87348
Карпатський	1968	63245
Чорногірський масив		
Мрамароский масив		
Кузійський масив		
Угольсько-Широколужанський масив		
Природні заповідники:		
Кримський	1923	44175
Канівський	1925	2027
Український степовий	1961	2764
Михайлівська цілина		
Хомутівський степ		
Кам'яні могили		
"Крейдова флора"		
Луганський	1968	1608
Стрільцівський степ		
Провальський степ		
Станично-Луганське відділення		
Поліський	1968	20104
Ялтинський гірсько-лісовий	1973	14523
"Мис Март'ян"	1973	240
Карадазький	1979	2855
"Дунайські плавні"	1981	14851
"Розточчя"	1984	2080
"Медобори"	1990	10455
Дніпровсько-Орільський	1990	3766
"Єланецький степ"	1996	1700
"Горгани"	1996	5300
Національні природні парки:		
Карпатський	1980	50300
Шацький	1983	32515
"Синевир"	1989	40400
Азово-Сиваський	1993	54000
"Вижницький"	1996	7900
"Подільські Товтри"	1996	261300
"Святі гори"	1997	40600

Від редакції: Протягом наступного року "Жива Україна" буде подавати матеріали щодо різних заповідних об'єктів України.

ЗАПОВІДНІ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

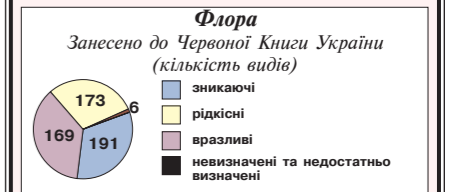

PROTECTED TERRITORIES OF UKRAINE

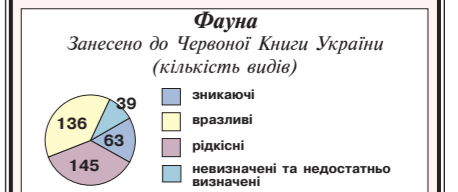

ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ

29 жовтня 1992 року постановою Верховної Ради України затверджено Положення про Червону книгу України, що видана у двох томах*. Перший том "Червона книга. Рослинний світ" дає короткий опис 541 виду (підвид, різновидність, форма) рослин і грибів, серед яких: судинні рослини (439 видів), мохоподібні (28), водорості (17), лишайники (27), гриби (30). В іншому томі ("Червона книга. Тваринний світ") - 382 види тварин: гідроїдні поліпи (2 види), черви круглі (2) та черви кільчасті (7), ракоподібні (26), павукоподібні (2) та багатоніжки (3), комахи (173), молюски (12), круглороті (2) та риби (32), земноводні (5), плазуни (8), птахи (67),

ссавці (41). Серед занесених до Червоної книги такі відомі види рослин, як тис ягідний, дуб австрійський, берези дніпровська, низька, темна і Клокова, півонія кримська і тонколиста, фіалки біла, кримська і Джоя, верби трав'яна, чорнична, сітчаста, туполиста та Старке, журавлина дрібноплода, вовчі ягоди пахучі, Софії і кримські, росички англійська і середня, водяний горіх плаваючий, беладона звичайна, 13 видів волошок, 8 - шафрана, 26 - ковили, 6 - осоки, а також такі тварини, як пелікани рожевий і кучерявий, колпиця, коровайка, лелека чорний, лебідь малий, змієїд, беркут, орлан-білохвіст, стерв'ятник, гриф чорний, глухар, журавлі сірий і степовий, хохітва, дрофа, очеретянка прудка, три види кроншнепів (тонкодзьобий, великий і середній), 12 видів кажанів, всі три види дельфінів Чорного і Азовського морів (афаліна чорноморська, азовка, білобочка чорноморська), горностай, тхір степовий, норка європейська, борсук, видра річкова, рись звичайна, тюлень-монах середземноморський та зубр.

Це вже друге, значно доповнене на основі експертного аналізу видання Червоної книги України. Попереднє видання 1980 року містило всього 151 вид судинних рослин і 85 видів тварин (29 ссавців, 28 птахів, 6 плазунів, 4 земноводних і 18 комах). Охорона видів, занесених до Червоної книги України, здійснюється шляхом заборони або істотного обмеження їх використання, посилення відповідальності за їх незаконне добування або знищення, створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду в місцях, які мають важливе значення для виживання цих видів.

Від редакції: У цій рубриці ми плануємо вміщувати відомості про представників фауни і флори, занесених до Червоної Книги України.

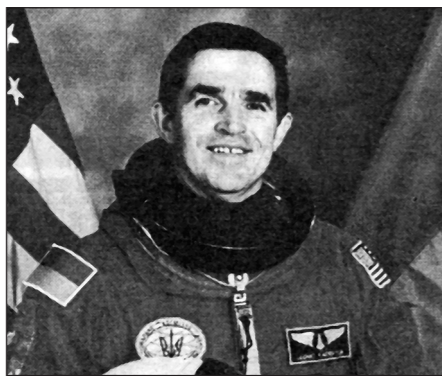
* Червона Книга України: В 2-х томах. Київ: Укр. Енциклопедія ім. М.П.Бажана, 1996 р.

РОСЛИНИ У КОСМОСІ

Цікавий біологічний дослід

канд. біол. наук Н.О.Білявська

19 листопада цього року з мису Канаверал, що у Флориді (США), вирушив у космос американський корабель багаторазового використання "Колумбія", до складу екіпажу якого увійшов громадянин України Леонід Каденюк. Перший космонавт незалежної України працює у відділі фітогормонології Інституту ботаніки ім. М.Г.Холодного Національної Академії наук України. Тож об'єктом його досліджень у космосі були рослини, які не тільки відновлюють кисень у кабіні космічного корабля, але й можуть споживатися космонавтами, особливо у тривалих експедиціях до інших планет. Цікаво, що науковці одного з відділів цього інституту, зокрема клітинної біології і анатомії, який очолює професор, доктор біологічних наук Є.Л.Кордюк, вже понад 20 років вивчають вплив факторів космічного польоту на рослини та мікроорганізми. Авторитет українських вчених та незаперечні успіхи у галузі космічної біології і зумовив вибір американською стороною партнерів для проведення спільних американсько-українських досліджень саме на рослинах. Крім Інституту ботаніки, у цій роботі беруть участь ще п'ять установ Академії наук України та п'ять університетів і дві фірми США. Метою їх наукових пошуків є дослідження впливу космічного польоту, зокрема мікрогравітації, на процеси розмноження та розвитку рослин на молекулярному, клітинному та тканинному рівнях. Серед процесів, які привертають найбільшу увагу

Перший український космонавт Леонід Каденюк

українських та американських науковців, – запліднення та ембріональний розвиток, біосинтез білку, фотосинтез, Са₂₊ - гомеостаз, патогенез.

Дуже важливою частиною роботи Леоніда Каденюка було запилення квіток рослин рапсу у космосі, адже контрольні досліди до цього експерименту у межах освітньої програми проводили, крім науковців, ще й 20000 школярів у США та 20000 їх українських партнерів. Українські школярі з 25 областей мають змогу обмінятися отриманими даними з юними американцями та з космічним кораблем через НАСА за допомогою мережі Internet. Цікаво, що десять найкращих учнів, переможців конкурсів з біології в Україні, отримали можливість відвідати Космічний центр ім. Кенеді у Флориді за фінансової підтримки фірми Кока-Кола.

Отже, вітаємо нашого космонавта з щасливим поверненням на Землю та зичимо йому успіхів у подальшій праці.

Національна доповідь

Початок на стор. 1

рама дій на 1998-2015 роки. Основними завданнями діяльності в цій сфері є:

- збереження, покращання стану та відновлення природних і порушених екосистем, середовищ існування окремих біологічних видів та компонентів ландшафтів;
- сприяння переходу до збалансованого використання природних ресурсів;
- мінімізація прямого та опосередкованого негативного впливу на екосистеми, їх компоненти та комплекси;
- підвищення рівня інформованості населення з питань біорізноманіття, а також активізація участі громадян у діяльності щодо його збереження;
- посилення відповідальності підприємств, організацій, установ і громадян, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів або впливає на стан довкілля, за збереження біорізноманіття.

У зазначених цілях передбачається застосовувати і розвивати відповідні правові, фінансові, організаційні, науково-методичні та інформаційно-освітні засоби. При цьому основними напрямками діяльності щодо збереження біорізноманіття є:

- збереження та відновлення прибережно-морських та морських, річкових і заплавлених, озерних та болотних, лучних і степових, лісових та гірських екосистем;
- збереження видів та популяцій;
- екологічне оздоровлення урболандшафтів та інших територій інтенсивної господарської діяльності;
- екологізація агроландшафтів та агротехнологій, методів діяльності в лісовому, рибному, мисливському, водному та земельному господарствах;
- створення національної екологічної мережі (системи "зелених" коридорів) як складової частини європейської екологічної мережі.

Виконання намічених заходів дозволить зупинити руйнівну тенденцію знищення живої компоненти довкілля і сприятиме практичному втіленню засад невиснажливого природокористування.

Від редакції: У зв'язку з тим, що Національна доповідь про збереження біорізноманіття вийшла невеликим тиражем, ми вважаємо за доцільне в нашому бюлетені друкувати найважливіші статті про довкілля України. Слідкуйте за рубрикою «Національна доповідь», де подаватимуться фактичні матеріали з цього документу щодо історії природокористування в Україні, стану довкілля, сучасного стану біорізноманіття тощо.

IN THIS ISSUE

FROM EDITORS

from p. 1-2

In 1995 in Rio-de-Janeiro (Brazil) there was the Conference of UNO took place that solved the problems of the planet of Earth. 179 states participated in it.

During the work of the Conference for the first time the problem of reviving of a mankind was examined and the World plan of actions - the Agenda on the XXI century - was adopted. This agenda was about the modern model of mankind's development which leads to catastrophe. The negative action of such model is obvious because it's realized at the expense of environment. Its negative changes are global and unrestorable.

The only alternative for reviving is the moving of the world community on the way of sustainable development, that is possible only on the base of balance between consuming and saving environment. This would be possible when all the states will stand on this way.

The heavy and chemical industries are well developed in Ukraine. So, a methods of saving environment are very actual in Ukraine.

Nevertheless there are large regions with rich diversity in Ukraine. The mountainous Crimea, Carpathians, Polissja, Podillja and other regions are unique. So to protect them for a next generations is the duty of state and people.

NATIONAL REPORT ON CONSERVATION OF BIOLOGICAL DIVERSITY IN UKRAINE

from pp. 1,6

The First National Report on Conservation of Biological Diversity is prepared in accordance with the Resolution and recommendations of the 2nd Conference of the Parties (Jakarta, Indonesia, November 1995) and covers the present status of Ukraine's responsibilities as described in the Article 6 of the regarding measures aimed at conservation and sustainable use of biodiversity.

The biological diversity of Ukraine is the national heritage of our country. Thus, its conservation and sustainable use become a priority issue of the national conservational policy and necessary prerequisite for sustainable, well-balanced

economic and social [socioeconomic] development of the country. Because of the former Soviet-style system of management in national economy and environmental policy, which was dominant in Ukraine for almost the whole XX century, profound changes of landscapes and habitats took place.

UKRAINIAN STEPPE NATURE RESERVE SEMINAR

from p. 3

During 22-26th of September 1997 have been taking place the scientific and practical seminar, which was dedicated to Ukrainian Steppe Nature Reserve, especially it's oldest parts: "Khomutivsky Steppe" (founded in 1926) and "Kamyana Mohyla (Stone Tomb)" (1927).

The organizers of this seminar were Association "Zelena Ukraina" (Green Ukraine) of the National Ecological Center of Ukraine and Ukrainian Nature Reserve financial support of ecological fund "Know-How" (Great Britain).

Participation in the seminar of specialists from Great Britain will be useful not only for propagation of information about Ukrainian natural pearl, but also for continuation of the business cooperation among scientists and population of Ukraine and Great Britain.

LEGISLATION ON THE NATURE CONSERVATION FUND (PROTECTED OBJECTS AND TERRITORIES)

from p. 4

Conservation and protection of biological and landscape diversity in Ukraine is considered as one of the most important tasks of the State. The main goal in this respect is formation of a representative, scientifically sound network of nature conservation territories and objects.

The Law "On Nature Conservation fund [protected territories and objects] of Ukraine" (1992) provides in its Article 3 a classification of nature conservation territories and objects. There are two major groups: 1) natural territories and objects and 2) artificially created objects

and complexes. The first group includes the following categories: nature reserve, biosphere reserve, national nature park, regional landscape park, reserve, nature monument, protected locality; the second group includes botanical garden, dendrological park (dendropark, arboretum), zoological park (zoo), park-monument of landscape architecture and horticultural art. This classification of protected objects in general corresponds to the international nature conservation practice and concepts.

THE RED DATA BOOK OF UKRAINE

from p. 5

On October 29' 1992, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Statute "On the Red Data Book of Ukraine".

The Book is published in two volumes. The first volume is devoted to plants and fungi and provides brief descriptions, illustrations and other data on 541 taxa (mostly species, in some cases also subspecies, varieties, forms) of plants and fungi, including vascular plants (439 species), mosses (28), algae (17), lichens (27), fungi (30). The second volume includes 382 species of animals: hydroids (2 species), roundworms (2), segmented worms (7), crustaceans (26), arachnids (2), myriapods (3), insects (173), molluscs (12), jawless fishes (2), fishes (32), amphibians (5), reptiles (8), birds (67), and mammals (41).

PLANTS IN SPACE
Interesting biological research.

from p. 6

American shuttle "Columbia" started from Canaveral spaceport in November 19 with Ukrainian astronaut Leonid Kadeniuk on the board.

He works in M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine in Kyiv in the department of phytohormonology.

The subject of this researches in space was the plants which can produce useful oxygen for human beings. That is very important thing for long-term expeditions in space.

There were 5 more ukrainian departments, 5 universities and 2 private american companies who took part in these researches. They explored the influence of gravitation on the processes of multiplication and growing of plants on molecular cellular.

ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ

Зеленій скарбниці Криму - 185

Державному Нікітському ботанічному саду виповнилося 185 років. Перші посадки на кримських чорноморських кручах, поблизу села Нікити, зробив відомий учений-ботанік Христиан Стевен. Нині "Зелена скарбниця" Криму, так називають Нікітський ботанічний сад, нараховує понад 25 тисяч видів сорторазків рослин. Тут представлена флора всіх континентів земної кулі.

Нікітський сад - не лише музей рослин, а й джерело плодового, технічного і декоративного садівництва для багатьох країн світу. Звідси починалося кримське виноградарство і виробництво. Перша ефірна олія з троянди, перший корковий дуб, перші кущі чаю і перші цитрусові, які стали згодом звичними культурами для Закавказзя і не прижилися на жаль, у Криму, беруть початок звідси.

ОСОБЛИВЕ ДОРУЧЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

В Україні функціонують 17 ботанічних садів та 6 зоологічних парків загальнодержавного значення. В них зберігаються колекції та експозиції рідкісних, зникаючих, екзотичних та місцевих представників флори і фауни. Більшість ботанічних садів та зоопарків одержали широке визнання в Європі і є національним надбанням України.

Враховуючи, що стан енерго- та теплопостачання у зимовий період 1997-98 року залишається складним, Міністерству енергетики України та відповідним держадміністраціям дано доручення Кабінету Міністрів України тримати під особливим контролем енерго- та теплопостачання ботанічних садів та зоопарків загальнодержавного значення, не допускаючи відключення їх від відповідних мереж ні за яких обставин.

Жива Україна

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на кращу емблему
бюлетеня

Малюнок повинен
бути кольоровим,
розміром 10x15 см.

Переможці конкурсу
будуть відзначені!

Цікава подія у культурно-екологічному житті Києва

Відбулася виставка нетрадиційної скульптури (плетіння з рогозу) "Всі ми - Божі створіння..." в галереї "Триптих" на Андріївському узвозі.

Всі, хто відвідав цю виставку, були в захопленні.

Робота молодого еколога, випускниці УКМА, аспірантки відділу екології фітосистем Інституту ботаніки ім. М.Г.Холодного НАНУ Ірини Контар.

ОГОЛОШЕННЯ

На території Ботанічного саду
ім. акад. Фоміна відкрито офіс
міжнародної екологічної організації

WETLANDS International.

Тел. (38 044) 246-5862

Інформацію про роботу цієї
екологічної організації читайте в
наступних номерах нашого
бюлетеня.

“ ”
планує давати рекламу:

- новітніх технологій та обладнання, призначеного для охорони навколишнього середовища;
- екологічно чистих продуктів харчування;
- фармацевтичної та косметологічної продукції на натуральній основі.

Стосовно розміщення реклами
звертайтеся:

Тел.: +38 (044) 224-8334,
Тел/факс: +38 (044) 269-9925
E-mail: liv@sea.freenet.kiev.ua

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ :

1. У рубриці "Національна доповідь" - Природні умови та історія природокористування в Україні.
2. У рубриці "Заповідна справа" - Українському степовому заповіднику - 70 років.
3. У рубриці "Екологічна освіта" - САМОУСВІДОМЛЕННЯ: Екологічний підхід до ролі людини у світі (з лекції професора філософії Арне Наасена)
4. У рубриці "Природа-Екологія-Здоров'я" - Світ ароматів. Нова галузь фітотерапії.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА/ЕКОКРОСВОРД

1. Мертва органічна речовина в екосистемі.
2. Взаємний хімічний вплив рослин внаслідок виділення ними фізіологічно активних речовин.
3. Ділянка земної поверхні (суши або водойми) з однотипними абіотичними умовами середовища (рельєф, ґрунт, мікроклімат тощо), що її займає певне угруповання організмів.
4. Організми, що живляться органічними рештками.
5. Хімічні речовини, що вбивають бактерії.
6. Організми, що живуть за рахунок іншого організму.
7. Хімічний препарат, що використовують проти комах-шкідників.
8. Спостереження за станом екологічних умов.

Якщо відповісти на всі питання вірно, то в центральній колонці визначиться ім'я античного вченого, який по праву вважається "батьком ботаніки", він є учнем Аристотеля, автором праць "Природна історія рослин" та "Про причини рослин".

Відповідь на кросворд дивіться у наступному номері бюлетеня

